

foreliggende Lovforslag, idet jeg forbeholder mig, naar jeg senere faar Lejlighed dertil, at udtale mig videre, naar Mindretallet har udtalt sig. Men endnu maa det være mig tilladt at knytte nogle faa Ord til de almindelige Bemærkninger om Ordningen af Lærer- og Lærerindeeksamen, som Udvalget har fundet sig foranlediget til at gøre i Slutningen af Betænkningen. Udvalget har, som ærede Medlemmer ville have set, henvist til en tidligere Betænkning, afgiven af et Udvalg, som var nedsat i Foraaret 1888, og hvori Udvalget enstemmig erklærede sig for, at den nu bestaaende Eksamenkommission maatte blive afløst af en Censurkommission. Den samme Betragtning har ogsaa hele Udvalget nu kunnet samle sig om. Det maa i denne Anledning være mig tilladt at udtale, at naar jeg har bragt denne Sag frem, baade i det forrige Udvalg og i dette — og i saa Henseende, har jeg jo ikke staaet ene, den samme Sag er ogsaa bleven bragt frem af andre ærede Medlemmer baade af det daværende og af det nuværende Udvalg — maa det ikke opfattes, som om jeg er en bestemt Modstander af Eksamenkommissioner. Jeg finder mig ifølge min tidligere Stilling til Sagen forpligtet til at udtale et Par Ord derom, for at ikke Forslaget skal blive misforstaaet saaledes, som om det var fremkommet fra en Mand, der paa Grund af sin tidligere Stilling som Professor var en Modstander af Eksamenkommissioner. Det er jeg ikke. Det vil maatte være de ærede Medlemmer bekendt, at jeg tværtimod har været en Tilhænger af Indførelsen af Eksamenkommissioner paa et andet Omraade. Jeg tør maatte sige, at medens jeg var Professor, var jeg om end ikke den eneste saa dog en af de meget faa Universitetslærere, som vare stemte for Indførelsen af Eksamenkommissioner. Maaſke der var nogle af mine Kolleger, som vare enige med mig, men mange vare det ikke. Jeg har som Censur ved den teologiske Embedsksamen udtalt mig for Indførelsen af en Eksamenkommission ved den nævnte Eksamen. Jeg vil sige endnu, at skønt jeg ikke tror, efter den lange Erfaring, jeg har haft ved Eksamenbordet, at der vil være vundet væsentligt derved, saa vil dog en Eksamenkommission, efter min Mening, uden Skade — jeg siger udtrykkelig uden Skade, fordi jeg, som sagt, ikke tror, at der vil kunne vindes noget væsentligt derved — kunne indføres ved en Eksamen som den teologiske Embedsksamen. Om de andre Universitetsksaminer skal jeg ikke udtale mig — jeg vil overlade til dem, som ere særligt sagkyndige paa de Omraader,

at have en Mening derom — men jeg tror, at ved en Eksamen som den teologiske vil det kunne lade sig gøre. Derimod mener jeg, at ved en Eksamen som Skolelærer- og Skolelærerindeeksamen er en Eksamenkommission absolut ikke paa sin Plads. Jeg tror nemlig at turde udtale dette, at den nødvendige Betingelse for, at en Eksamenkommission skal kunne være paa sin Plads, er den, at det Stof, det Pensum, som Eksaminatorerne skulle eksaminere i, er saa stort, at der er et tilstrækkelig stort Antal Spørgsmaal at stille, saa at Eksaminatorerne ikke ere indskrænkede til en mindre Kreds af tilbagevendende Spørgsmaal. Ved en Eksamen som den teologiske Embedsksamen, hvor det ikke blot kommer an paa Kundskaber, men ogsaa paa aandelig Modenhed — det har ogsaa noget at sige med Hensyn til Eksamenkommissionerne — og hvor Stoffet er saa stort, at en dygtig Eksaminator ikke vil komme i Forlegenhed for at stille ny Spørgsmaal, kan det lade sig gøre at have en Kommission. Derimod ved en Eksamen som Lærereksamen, hvor det er et meget begrænset Stof, der er til Raadighed, vil det vanskelig kunne undgaa, at Eksaminatorerne blive nødte til at vende tilbage til de Spørgsmaal, de allerede tidligere have stillet, og saa kommer der en stor Fare. Enhver, der har Erfaring som Eksaminator, vil ogsaa vide, at man meget jævnlig, jeg vil ikke sige altid, naar man ser ud over Tilhørernes Kreds, opdager flittige Mennesker, som sidde og omhyggelig tegne op alt, hvad der siges ved Eksamenbordet. De tegne omhyggelig op de Spørgsmaal, som Eksaminator stiller, og hele Gangen i Eksaminationen. Naar det nu paa Grund af Fagets ringe Omfang bliver jævnlig tilbagevendende Spørgsmaal, som Eksaminator har til sin Raadighed, saa lader det sig gøre at faa en temmelig fuldstændig Fortegnelse over de Spørgsmaal, som kunne stilles, og over Maaden, hvorpaa vedkommende Eksaminator eksaminerer i saadanne Spørgsmaal, og saa lader det sig fremdeles gøre for en dygtig Manuduktør at manuducere, at vejlede de unge Mennesker, som søge hans Vejledning, med særligt Hensyn til vedkommende Eksaminators Maade at stille Spørgsmaalene paa og hans Maade at eksaminere paa over de opgivne Spørgsmaal, og det vil let ses, at dette er overmaade uheldigt for en Eksamen. Allerede dette gør, at man maa nære stor Betænkning ved at have en Eksamenkommission ved en Eksamen som Lærereksamen. Jeg vil udtrykkelig udtale, at det, jeg her siger, paa ingen Maade skal være noget som helst